

DET HAR GÅTT fem år sedan John Rawls dog, men intresset för hans idéer tycks inte avta. Båda av de artiklar som ingår i detta nummer av *Tidskrift för politisk filosofi* ägnas åt aspekter av Rawls politisk-filosofiska teoribygge.

Den första artikeln är författad av Joakim Sonnegård och handlar om den kontraktsapparatur Rawls använder för att rättfärdiga sina rättvisepprinciper. Grundtanken är att de principer som bör reglera samhällets grundläggande struktur är de som medborgarna skulle ha kommit överens om i en situation Rawls kallar *originalpositionen*. Originalpositionen är en rent hypotetisk situation. Rawls tänker sig inte att något liknande verkligen ägt rum, och det förutsätts inte heller av hans argumentation. Enbart det faktum att parterna *skulle* välja hans principer i denna situation ger oss, menar han, skäl att godta dem.

Men för att komma fram till vilka principer parterna i originalpositionen skulle välja så måste man veta någonting om dem. Rawls antar exempelvis att de är rationella och enbart är intresserade av att skaffa sig själva så stor andel som möjligt av vissa samhällsliga nyttigheter. Dessutom antas de inte vara avundsjuka på varandra. Med andra ord, de är inte beredda att avstå från någon mängd nyttigheter bara för att andra därigenom skulle få ännu mindre. Ju mer, desto bättre, oavsett vad de andra lyckas kapa åt sig. Det är inte så att Rawls tänkte sig att det är på det viset människor vanligen är. Tanken är snarare att dessa villkor, tillsammans med andra (såsom att parterna befinner sig bakom en »slöja av okunnighet» vad gäller deras egen position i samhället) garanterar att de principer som väljs är resultatet av en rättvis procedur.

Det är hursomhelst villkoret om avundsjuka som Sonnegård koncentrerar sig på. Följer det från villkoret om rationalitet eller är det ett självständigt villkor? Och är det motiverat? En av de möjligheter Sonnegård överväger är att villkoret införts för att stämma

i bäcken när det gäller en viss typ kritik mot den jämlikhet Rawls förordar, nämligen kritik som går ut på att det är just avundsjuka som ytterst motiverar sådana strävanden.

Den andra artikeln är författad av Tomas Månsson och handlar om Rawls syn på civil olydnad. Månsson har skrivit en utmärkt doktorsavhandling i praktisk filosofi om civil olydnad och är därför väl lämpad att ta sig an denna uppgift. Med civil olydnad menas, grovt uttryckt, att man bryter mot lagar och förordningar för att protestera mot dessa lagar, som när man exempelvis vägrar att betala TV-licensen för att man är emot ett obligatorium av detta slag. En viktig fråga är om sådana handlingar kan rättfärdigas även när lagarna är demokratiskt stiftade. Rawls svar på den frågan är Ja, åtminstone givet att vissa villkor är uppfyllda. Månsson granskar dessa villkor och avvisar en del av kritiken som riktats mot Rawls.

I övrigt innehåller numret två recensioner, varav en behandlar Johan Norbergs intressanta bok *När människan skapade världen*. Detta nummer kommer ganska snart följas av nummer 3, vilket gör att vi har förhoppningar om att slippa den »överspillning» av det sista av årgångens nummer till året efter som så länge präglat tidskriftens historia.

Redaktionen